Shipibo

El **shipibo** (o shipibo-conibo) és la llengua més parlada de la família pano amb uns 8000 parlants dels 28.000 amb els quals compta l'ètnia shipibo-conibo en el Perú. El shipibo té quatre dialectes:

- Conibo
- Shitibo
- Malibo
- Shipibo

Els shipibo-konibo no tenen un nom massa específic per a la *seva* llengua i la criden usualment [non] joi 'nostra llengua' enfront de la denominació nawan *joi* 'llengua dels estrangers' que s'aplica tant a l'espanyol com a altres grups indígenes, especialment els altres grups que no parlen llengües pano.

Shipibo

Tipus	llengua i llengua viva
Parlants	
Parlants nadius	8.000
Parlat a	Perú
Autòcton de	Perú, Departament de Huánuco, Departament de Loreto i Departament d'Ucayali
Classificació lingüística	
	llengua humana llengües ameríndies llengües pano-tacananes llengües pano
Codis	
ISO 639-3	shp (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=shp)
Glottolog	ship1253 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/ship1253)
Ethnologue.com	shp (http://www.ethnologue.com/language/shp)
IETF	shp

Contingut

Descripció gramatical

Gramàtica

Una pissarra mostrant aquesta llengua en la comunitat de Bena Jema, departament de Huánuco.

El shipibo-konibo és una llengua consistentment de nucli final, és a dir, en un sintagma el nucli del mateix va al final d'aquest sintagma. I a conseqüència d'això presenta un ordre bàsic predominant Subjecte Objecto Verb i usa postposicions enlloc de preposicions, a més de que els complements del nom i els genitius precedeixen al nom al que complementen.

El shipibo-konibo presenta un alineament morfosintàctic de tipus consistentment ergatiu. Això contrasta amb altres llengües pano que presenten ergativitat escindida on el sistema de marcatge ergatiu es restringeix usualment a noms comuns però els pronoms usen un sistema de marcatge nominatiu-acusatiu.

Les següents oracions mostren algunes oracions en les quals apareixen participants A (subjecte d'oració transitiva), O (objecte d'oració transitiva), Sa (subjecte actiu d'oració intransitiva) So (subjecte inactiu d'oració intransitiva):

(1) E-a-ra isin-ai (So)
1ªPERS-ABS-EV estar.malalt-Inc
'Estic malalt/a'
(2) E-a-ra Kako-nko ka-iba-ke (Sa)
1ªPERS-ABS-EV Caco-DIR anar-PSD2-CMPL
'Jo vaig ser al Caco ahir'
(3) E-a-ra nawa-n ochíti-nin natex-ke (A y O)
1ªPERS-ABS-EV mestís-GEN gos-ERG mossegar-CMPL
'El gos del mestís em va mossegar'
(4) E-n-ra nawa-n ochíti jamá-ke (A y O)
1ªPERS-ERG-EV mestís-GEN gos:ABS patear-CMPL
'Jo vaig pegar una cossa al gos del mestís'

0:00 / 0:00

Extracte del cor de l'Himne nacional del Perú interpretat per un nadiu de la comunitat de Sant Francisco en Yarinacocha.

Bibliografia

- Eugene I. Loos (1999). «8. Eugene E. Loos. «8. Pano». A: Alexandra Y. Aikhenvald & R. M. Dixon. *The Amazoninan Languages* (http://assets.cambridge.org/97805215/70213/sample/9780521570213wsc00.pdf). 1ª. Cambridge University Press, 1999, p. 227-250.
- Valenzuela, Pilar (2000): "Ergatividad escindida en wariapano, yaminawa i shipibo-konibo" en *Indigenous languages of lowland South America.*[1] (http://edoc.mpg.de/232922) *Essays on indigenous languages of lowland South America. Contributions to the 49th International Congress of Americanists in Quito 1997*, Universitat de Leiden.

Enllaços externs

- Lliçons per a l'aprenentatge de l'idioma Shipibo (http://www.sil.org/americas/peru/pubs/dt01.pdf)
- Diccionari Shipibo - Castellà (http://www.sil.org/americas/peru/pubs/slp31.pdf)
- Ethnologue.com (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=shp) - Reporti de l'idioma shipibo (en anglès)
- PROEL (http://www.proel.org/index.php?pagina=mundo/amerindia/ge_pano/panoan/shipibo) - Idioma shipibo.